

תלמוד בבלי – מסכת חולין

פרק חמישי - אותו ואת בנו

עריכה: אבי גורמן

[ע"א]

מתני':

אותו ואת בנו - נוהג בין בארץ בין בח"ל, בפני הבית ושלא בפני הבית, בחולין ובמוקדשין.

כיצד?

השוחט אותו ואת בנו:

חולין בחוץ - שניהם כשרים, והשני סופג את הארבעים;

קדשים בחוץ - הראשון חייב כרת, ושניהם פסולים ושניהם סופגים את הארבעים;

חולין בפנים - שניהם פסולים, והשני סופג את הארבעים;

קדשים בפנים - הראשון כשר ופטור, והשני סופג את הארבעים ופסול;

חולין וקדשים בחוץ - הראשון כשר ופטור, והשני סופג את הארבעים ופסול;

קדשים וחולין בחוץ - הראשון חייב כרת ופסול, והשני כשר, ושניהם סופגים את הארבעים;

חולין וקדשים בפנים - שניהם פסולים, והשני סופג את הארבעים;

קדשים וחולין בפנים - הראשון כשר ופטור, והשני סופג את הארבעים ופסול;

חולין בחוץ ובפנים - הראשון כשר ופטור, והשני סופג את הארבעים ופסול;

קדשים בחוץ ובפנים - הראשון חייב כרת, ושניהם סופגים את הארבעים, ושניהם פסולים;

חולין בפנים ובחוץ - הראשון פסול ופטור, והשני סופג את הארבעים וכשר;

קדשים בפנים ובחוץ - הראשון כשר ופטור, והשני סופג את הארבעים ופסול.

גמ':

ת"ר:

מנין לאותו ואת בנו שנוהג במוקדשין?

- תלמוד לומר: (ויקרא כב, כז) "שור או כשב או עז כי יולד", וכתוב בתריה:
(ויקרא כב, כח) "ושור או שה, אותו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד" - לימד על
אותו ואת בנו שנוהג במוקדשין.

ואימא, במוקדשין – אין, בחולין - לא?

"שור" - הפסיק הענין.

ואימא, בחולין – אין, במוקדשין - לא?

כתיב "ושור" - וי"ו מוסיף על ענין ראשון.

אי, מה קדשים - כלאים לא, אף אותו ואת בנו - כלאים לא? - אלמה תניא: אותו ואת
בנו נוהג בכלאים ובכוי? ועוד, "שה" – כתיב, ואמר רבא: [עח ע"ב] זה בנה אב - כל
מקום שנאמר "שה", אינו אלא להוציא את הכלאים?

אמר קרא: "או" - לרבות את הכלאים.

האי "או" מיבעי ליה – לחלק. דס"ד אמינא: עד דשחיט שור ובנו, שה ובנו, לא מיחייב
- קמ"ל?

לחלק - מבנו נפקא.

ואכתי מיבעי ליה לכדתניא: אילו נאמר "שור ושה ובנו" - הייתי אומר עד שישחוט
שור ושה ובנו, ת"ל: (ויקרא כב, כח) "שור או שה אותו ואת בנו". - מאי לאו, מ-"או"
נפקא ליה?

לא, מ-"אותו".

הניחא לרבנן - דמייתר להו "אותו", אלא לחנניה - דלא מייתר ליה "אותו" - לחלק
מנא ליה?

לחלק - לא צריך קרא, דסבר לה כר' יונתן. דתניא:

(ויקרא כ, ט) "איש אשר יקלל את אביו ואת אמו" - אין לי אלא אביו ואמו.

אביו - שלא אמו, ואמו - שלא אביו, מנין?

ת"ל: (ויקרא כ, ט) "אביו ואמו קלל": אביו – קלל, אמו – קלל - דברי ר' יאשיה;

ר' יונתן אומר: משמע שניהם כאחד, ומשמע אחד בפני עצמו, עד שיפרוט לך הכתוב "יחדו".

מאי חנניה ומאי רבנן?

דתניא:

אותו ואת בנו - נוהג בנקבות ואינו נוהג בזכרים.

חנניה אומר: נוהג בין בזכרים ובין בנקבות.

מ"ט דרבנן?

דתניא:

יכול יהא אותו ואת בנו נוהג בין בזכרים ובין בנקבות?

- ודין הוא: חייב כאן וחייב ב-"אם על הבנים". מה כשחייב באם על הבנים -

בנקבות ולא בזכרים, אף כשחייב כאן - בנקבות ולא בזכרים?

לא, אם אמרת באם על הבנים - שכן לא עשה בה מזומן כשאינו מזומן, תאמר

באותו ואת בנו - שעשה בו מזומן כשאינו מזומן?

ת"ל: "אותו" - א' ולא ב'.

אחר שחלק הכתוב, זכיתי לדין: חייב כאן וחייב באם על הבנים. מה כשחייב

באם על הבנים - בנקבות ולא בזכרים, אף כשחייב כאן - בנקבות ולא בזכרים.

ואם נפשך לומר: "בנו"? - מי שבנו כרוך אחריו. יצא זכר - שאין בנו כרוך

אחריו.

מה - "אם נפשך לומר"? - וכי תימא: "אותו" - זכר משמע, הרי הוא אומר - "בנו" -

מי שבנו כרוך אחריו. יצא זכר, שאין בנו כרוך אחריו. [עט ע"א]

ולחנניה:

כתיב "אותו" - דמשמע זכר, וכתיב "בנו" - מי שבנו כרוך אחריו - דמשמע

נקבה.

הלכך - נוהג בין בזכרים בין בנקבות.

אמר רב הונא בר חייא אמר שמואל: הלכתא כחנניה.

ואזדא שמואל לטעמיה -

דתנן:

ר' יהודה אומר: הנולדים מן הסוס, אע"פ שאביהן חמור - מותרין זה בזה.
אבל הנולדין מן החמור עם הנולדין מן הסוס - אסורין.

ואמר רב יהודה אמר שמואל: זו דברי ר' יהודה דאמר - אין חוששין לזרע
האב, אבל חכמים אומרים: כל מיני פרדות אחת הן.

מאן חכמים? - חנניה הוא, דאמר - חוששין לזרע האב.

והאי - בר סוסיא וחמרא, והאי - בר חמרא וסוסיא, כולהו - חדא מינא נינהו!

איבעיא להו: (מי פשיט) [מפשט פשיט] ליה לר' יהודה - דאין חוששין לזרע האב, או
דלמא - ספוקי מספקא ליה?

למאי נפקא מינה?

למישרא פרי, עם האם.

- אי אמרת מיפשט פשיטא ליה, פרי עם האם - שרי, (אלא) [ו]אי אמרת ספוקי מספקא
ליה, פרי עם האם - אסור.

מאי?

ת"ש:

ר' יהודה אומר: כל הנולדים מן הסוס, אע"פ שאביהן חמור, מותרין זה בזה.

היכי דמי?

אילימא דאבוה דהאי חמור, ואבוה דהאי חמור, צריכא למימר?

אלא לאו, דאבוה דהאי סוס, ואבוה דהאי חמור. וקתני: מותרים זה עם זה,
אלמא - מיפשט פשיטא ליה!

לא, לעולם - דאבוה דהאי חמור ואבוה דהאי חמור. ודקאמרת - "צריכא למימר?" -
מהו דתימא, אתי צד דסוס משתמש בצד חמור, וצד חמור משתמש בצד סוס - קמ"ל.

ת"ש:

ר' יהודה אומר: פרדה שתבעה, אין מרביעין עליה - לא סוס ולא חמור, אלא מינה.

- ואי אמרת מפשט פשיטא ליה, לרבע עלה מינא דאמה!

דלא ידעינן מינא דאמה מאי ניהו.

והא "אלא מינה" – קתני?

הכי קאמר: אין מרביעין עליה - לא מין סוס ולא מין חמור, לפי שאין יודעין במינה. וליבדוק בסימנין? דאמר אביי: עבי קליה - בר חמרא, צניף קליה - בר סוסיא. ואמר רב פפא: רברבן אודניה וזוטרא גנובתיה - בר חמרא, זוטרן אודניה ורבה גנובתיה - בר סוסיא?

הכא במאי עסקינן - באלמת וגידמת.

מאי הוי עלה?

ת"ש דאמר רב הונא בריה דרב יהושע: הכל מודין בפרי עם האם – שאסור. - שמע מינה ספוקי מספקא ליה - ש"מ.

אמר ליה ר' אבא לשמעיה: אי מעיילת לי כודנייתא בריספק, עיין להנך דדמיין להדדי ועייל לי. אלמא קסבר - אין חוששין לזרע האב [עט ע"ב] וסימנין דאורייתא.

תנו רבנן:

אותו ואת בנו - נוהג בכלאים ובכוי.

רבי אליעזר אומר: כלאים הבא מן העז ומן הרחל - אותו ואת בנו נוהג בו. כוי - אין אותו ואת בנו נוהג בו.

אמר רב חסדא: איזהו כוי שנחלקו בו רבי אליעזר וחכמים? - זה הבא מן התייש ומן הצבייה.

היכי דמי?

אילימא בתייש הבא על הצבייה וילדה, וקא שחיט לה ולברה, והאמר רב חסדא: הכל מודים בהיא צבייה ובנה תייש – שפטור, "שה" ובנו - אמר רחמנא, ולא צבי ובנו!

אלא, בצבי הבא על התיישה וילדה, וקא שחיט לה ולברה? - והאמר רב חסדא: הכל מודים בהיא תיישה ובנה צבי – שחייב, "שה" - אמר רחמנא, "ובנו" - כל דהו?!

לעולם - בתייש הבא על הצבייה, וילדה בת, ובת ילדה בן, וקא שחיט לה ולברה. רבן סברי: חוששין לזרע האב, ו-"שה" - ואפילו מקצת שה. ורבי אליעזר סבר: אין חוששין לזרע האב, ו-"שה" ואפילו מקצת שה - לא אמרינן.

וליפלוג בחוששין לזרע האב - בפלוגתא דחנניה ורבנן?

אי פליגי בהיא, הוה אמינא: בהא - אפילו רבנן מודו, דשה ואפילו מקצת שה - לא אמרי, קמ"ל.

והא דתנן:

כוי - אין שוחטין אותו ביו"ט, ואם שחטו אין מכסין את דמו.

- במאי עסקינן?

אילימא בתייש הבא על הצבייה וילדה, בין לרבנן בין לר"א - לשחוט וליכסי, "צבי" - ואפילו מקצת צבי?

אלא בצבי הבא על התיישה וילדה? - אי לרבנן: לשחוט וליכסי, אי לר"א: לשחוט ולא ליכסי?

לעולם, בצבי הבא על התיישה, ורבנן: ספוקי מספקא להו, אי חוששין לזרע האב אי אין חוששין.

ומדלרבנן - מספקא להו, לרבי אליעזר - פשיטא ליה? והא דתניא:

הזרוע והלחיים והקבה - נוהגים בכוי ובכלאים.

ר' אליעזר אומר: כלאים הבא מן העז ומן הרחל - חייב במתנות, מן הכוי - פטור מן המתנות.

במאי עסקינן?

אילימא בתייש הבא על הצבייה וילדה, בשלמא לרבי אליעזר דפטר – קסבר: שה ואפילו מקצת שה - לא אמרינן. אלא לרבנן, נהי דקסברי: שה ואפילו מקצת שה, בשלמא - פלגא לא יהיב ליה, אידך פלגא - לימא ליה: אייתי ראייה דחוששין לזרע האב ושקול?

אלא, בצבי הבא על התיישה וילדה? - בשלמא לרבנן: מאי "חייב" - בחצי מתנות. אלא לרבי אליעזר, ליחייב בכולהי מתנות?!

לעולם - בצבי הבא על התיישה וילדה, ור"א נמי ספוקי מספקא ליה - אי חוששין לזרע האב או לא.

וכיון דלרבנן מספקא להו ולרבי אליעזר מספקא ליה, במאי פליגי? [פ"ע"א]

בשה - ואפי' מקצת שה. רבנן סברי: שה - ואפי' מקצת שה. ורבי אליעזר סבר: שה - ולא מקצת שה.

אמר רב פפא: הלכך –

לענין כסוי הדם ומתנות - לא משכחת אלא בצבי הבא על התיישה, דבין לרבנן ובין לר' אליעזר - מספקא להו אי חוששין לזרע האב או לא, וקא מיפלגי - בשה ואפילו מקצת שה;

לענין אותו ואת בנו - משכחת לה בין בתייש הבא על הצבייה, ובין בצבי הבא על התיישה.

בתייש הבא על הצבייה – ולאיסורא. דרבנן סברי: דילמא חוששין לזרע האב, שה ואפי' מקצת שה – אמרינן, ואסור. ורבי אליעזר סבר: נהי נמי דחוששין לזרע האב, שה ואפילו מקצת שה - לא אמרינן.

בצבי הבא על התיישה – ולמלקות. רבנן סברי: נהי נמי דחוששין לזרע האב, שה ואפילו מקצת שה – אמרינן, ומלקינן ליה. ורבי אליעזר סבר: איסורא – איכא, מלקות – ליכא. איסורא איכא - דלמא אין חוששין לזרע האב, והאי שה מעליא הוא. מלקות ליכא - דלמא חוששין לזרע האב, ושה ואפילו מקצת שה - לא אמרינן.

אמר רב יהודה: כוי - בריה בפני עצמה היא, ולא הכריעו בה חכמים - אם מין בהמה היא, אם מין חיה היא.

רב נחמן אמר: כוי - זה איל הבר.

כתנאי:

כוי - זה איל הבר.

וי"א: זה הבא מן התייש ומן הצבייה.

ר' יוסי אומר: כוי בריה בפני עצמה היא, ולא הכריעו בה חכמים - אם מין חיה, אם מין בהמה.

רבן שמעון בן גמליאל אומר : מין בהמה היא, ושל בית דושאי היו מגדלין מהן
עדרים עדרים.

אמר ר' זירא א"ר ספרא אמר רב המנונא : הני עזי דבאלא, כשרות לגבי מזבח.

סבר לה –

כי הא דאמר ר' יצחק :

עשר בהמות מנה הכתוב, ותו לא.

- והני, מדלא קחשיב להו בהדי חיות - ש"מ דעז נינהו.

מתקיף לה רב אחא בר יעקב : ואימא (דברים יד, ה) "איל וצבי" – פרט, "כל בהמה"

– כלל. פרט וכלל - נעשה כלל מוסף על הפרט. איכא טובא!!

אם כן, כל הני פרטי - למה לי.

מתקיף לה רב אחא בריה דרב איקא : ודלמא מינא דאקו נינהו?

אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי, ואמרי לה רב אחא בריה דרב אויא לרב אשי :

דלמא מינא דתאו, או מינא דזמר נינהו?

אמר ליה רב חנן לרב אשי : אמימר שרי תרבייהו!

בעא מיניה אבא בריה דרב מנימין בר חייא מרב הונא בר חייא : הני עזי דבאלא - מהו

לגבי מזבח?

א"ל :

עד כאן לא פליגי רבי יוסי ורבנן - אלא בשור הבר.

דתנן :

שור הבר מין בהמה הוא.

רבי יוסי אומר : מין חיה.

- דרבנן סברי : מדמתרגמינן - "תורבלא", מינא דבהמה הוא. ור' יוסי סבר :

מדקא חשיב ליה בהדי חיות, מינא דחיה הוא.

אבל הני, דברי הכל - מינא דעז נינהו.

מתקיף לה רב אחא בריה דרב איקא : ודלמא מינא דאקו נינהו?

אמר ליה רבינא לרב אשי: ודלמא מינא דתאן, או מינא דזמר נינהו?

א"ל רב נחמן לרב אשי: אמימר שרי תרבייהו!

כיצד? - השוחט וכו':

אמר רבי אושעיא: כולה מתניתין דלא כר' שמעון.

ממאי?

מדקא תני –

קדשים בחוץ: הראשון חייב כרת, ושניהם פסולים, ושניהם סופגים את הארבעים. - מכדי שמעינן ליה לרבי שמעון דאמר: שחיטה שאינה ראויה - לא שמה שחיטה, [פ"ע"ב] קמא - מיקטל קטליה, שני - מתקבל בפנים הוא, כרת נמי ליחייב!

חולין בפנים: שניהם פסולין, והשני סופג את הארבעים. - מכדי שמעינן ליה לרבי שמעון דאמר: שחיטה שאינה ראויה - לא שמה שחיטה, קמא - מיקטל קטליה, שני - אמאי סופג את הארבעים!

קדשים בפנים: הראשון - כשר ופטור, והשני סופג את הארבעי' ופסול. - מכדי שמעינן ליה לרבי שמעון דאמר: שחיטה שאינה ראויה - לא שמה שחיטה, שחיטת קדשים נמי - שחיטה שאינה ראויה היא, דכמה דלא זריק דם - לא מישתרי בשר. – שני, אמאי סופג את הארבעים ופסול!

אלא שמע מינה - דלא כרבי שמעון.

פשיטא - דהכי איתא?

שחיטת קדשים - איצטריכא ליה. סלקא דעתך אמינא - שחיטת קדשים שחיטה ראויה היא, דהא אי נחר וזריק דם - לא מישתרי בשר, וכי שחט - מישתרי בשר ושחיטה ראויה היא - קמ"ל.

ולילקי נמי משום לאו דמחוסר זמן? דתניא:

מנין לכל הפסולין שבשור ושבשה - שהוא ב- "לא ירצה"? - ת"ל: (ויקרא כב, כג) "ושור ושה שרוע וקלוט וגו' " - לימד על הפסולין שבשור ושבשה, שהוא ב- "לא ירצה"!!

כי קא חשיב - לאוי דאותו ואת בנו. לאוי נוכראי - לא קא חשיב.

ולא? והא קדשים בחוץ - דלאוי נוכראי נינהו, וקא חשיב! דקתני: קדשים בחוץ - הראשון חייב כרת, ושניהם סופגין את הארבעים. - בשלמא שני - משום לאו דאותו ואת בנו, אלא ראשון - אמאי סופג, לאו משום לאו דשחוטי חוץ?!

כל היכא דליכא לאו דאותו ואת בנו - חשיב לאוי נוכראי, וכל היכא דאיכא לאו דאותו ואת בנו - לא חשיב לאוי נוכראי.

רבי זירא אמר: הנח למחוסר זמן, דהכתוב [פא ע"א] נתקו לעשה. מאי טעמא? - דאמר קרא: (ויקרא כב, כז) "מיום השמיני והלאה ירצה" - מיום השמיני - אין, מעיקרא - לא. לאו הבא מכלל עשה - עשה.

והא מיבעיא ליה לכדרבי אפטוריקי? - דרבי אפטוריקי רמי:

כתיב (ויקרא כב, כז) "והיה שבעת ימים תחת אמו" - הא לילה, חזי. וכתיב: "מיום השמיני והלאה ירצה" - מיום השמיני והלאה אין, לילה לא?!

- הא כיצד?

לילה - לקדושה, יום - להרצאה?!

כתיב קרא אחרינא: (שמות כב, כט) "כן תעשה לשורך לצאנך".

אמר רב המנונא:

אומר היה רבי שמעון - אין אותו ואת בנו נוהג בקדשים.

מאי טעמא?

כיון דאמר רבי שמעון - שחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה, שחיטת קדשים נמי שחיטה שאינה ראויה היא.

מתיב רבא:

אותו ואת בנו - קדשים בחוץ:

ר' שמעון אומר: שני בלא תעשה. שהיה רבי שמעון אומר: כל הראוי לבא לאחר זמן, הרי הוא בלא תעשה ואין בו כרת.

וחכמים אומרים: כל שאין בו כרת, אינו בלא תעשה.

וקשיא לן: קדשים בחוץ - שני בלא תעשה, קמא מיקטל קטל, שני מקבל בפנים הוא - כרת נמי ליחייב?!

ואמר רבא, ואמרי לה כדי: חסורי מיחסרא והכי קתני:

קדשים –

שניהם בחוץ: לרבנן - ראשון ענוש כרת, שני פסול ופטור מלאו דשחוטי חוץ.
לרבי שמעון - שניהם ענושים כרת;

אחד בחוץ ואחד בפנים: לרבנן - ראשון ענוש כרת, שני פסול ופטור. לרבי
שמעון - שני כשר;

אחד בפנים ואחד בחוץ: לרבנן - ראשון כשר ופטור, שני פסול ופטור. לרבי
שמעון - שני בלא תעשה.

- ואי סלקא דעתך - אין אותו ואת בנו נוהג בקדשים, שני אמאי בלא תעשה
ותו לא, כרת נמי ליחייב?!

אלא אמר רבא: הכי קא אמר רב המנונא:

אין מלקות אותו ואת בנו, נוהג בקדשים. כיון דכמה דלא זריק דם - לא
מישתרי בשר, מעידנא דקא שחיט - הואי התראת ספק, והתראת ספק - לא
שמה התראה!

ואזדא רבא לטעמיה. דאמר רבא:

היא חולין ובנה שלמים –

שחט חולין ואח"כ שחט שלמים – פטור.

שלמים ואח"כ חולין – חייב.

ואמר רבא:

היא חולין ובנה עולה –

לא מיבעיא שחט חולין ואח"כ שחט עולה – דפטור, [פא ע"ב] אלא אפילו שחט
עולה ואחר כך שחט חולין – פטור.

שחיטה קמייתא - לאו שחיטה בת אכילה היא.

ורבי יעקב אמר רבי יוחנן:

אכילת מזבח שמה אכילה.

מאי טעמא?

דאמר קרא: (ויקרא ז, יח) "ואם האכל יאכל מבשר זבח שלמיו" - בשתי אכילות הכתוב מדבר, אחד - אכילת אדם, ואחד - אכילת מזבח.

מתני' :

השוחט ונמצא טרפה, השוחט לעבודה זרה, והשוחט פרת חטאת, ושור הנסקל, ועגלה ערופה - רבי שמעון פוטר; וחכמים – מחייבין. השוחט ונתנבלה בידו, והנוחר, והמעקר – פטור משום אותו ואת בנו.

גמ' :

אמר רבי שמעון בן לקיש :

לא שנו אלא ששחט ראשון - לעבודה זרה ושני – לשלחנו; אבל, ראשון – לשלחנו ושני - לעבודה זרה – פטור, דקם ליה בדרבה מיניה. אמר ליה רבי יוחנן :

זו - אפילו תינזקות של בית רבן יודעין אותה!

אלא פעמים שאפילו שחט ראשון - לשלחנו ושני - לעבודה זרה, חייב. כגון: דאתרו ביה - משום אותו ואת בנו, ולא אתרו בו - משום עבודה זרה. ור"ש בן לקיש אמר: כיון דכי אתרו ביה - פטור, כי לא אתרו ביה - נמי פטור. ואזדו לטעמייהו.

דכי אתא רב דימי אמר :

חייבי מיתות שוגגין וחייבי מלקות שוגגין ודבר אחר –

רבי יוחנן אומר: חייב;

וריש לקיש אומר: פטור.

רבי יוחנן אומר - חייב, דהא לא אתרו בו.

וריש לקיש אומר – פטור, דכיון דכי אתרו ביה – פטור, כי לא אתרו ביה - נמי פטור.

וצריכא :

דאי אשמועינן בהא - בהא קאמר רבי שמעון בן לקיש, אבל בהא - אימא מודי ליה לרבי יוחנן ;

ואי איתמר בהא - בהא קאמר רבי יוחנן, אבל בהא - אימא מודי לרבי שמעון בן לקיש – צריכא.

ופרת חטאת - שחיטה שאינה ראויה היא? והתניא, רבי שמעון אומר : פרה מטמאה טומאת אוכלין, הואיל והיתה לה שעת הכושר. [פב ע"א] ואמר ר"ש בן לקיש : אומר היה ר"ש - פרה נפדית על גבי מערכתה?

אמר רב שמן בר אבא אמר רבי יוחנן : פרת חטאת אינה משנה.

ועגלה ערופה - לאו שחיטה ראויה היא? והתנן : נמצא ההורג עד שלא תערף העגלה, תצא ותרעה בעדר?

אמר ר"ש בן לקיש משום רבי ינאי : עגלה ערופה אינה משנה.

ומי אמר רבי ינאי הכי? והאמר רבי ינאי : גבול שמעתי בה, ושכחתי. ונסבין חבריא לומר : ירידתה לנחל איתן אוסרתה. ואם איתא – לישני : כאן - קודם ירידה, כאן - לאחר ירידה?

א"ר פנחס בריה דרב אמי : אנן משמיה דרשב"ל מתנינן לה : עגלה ערופה אינה משנה. א"ר אשי :

כי הוינן בי רב פפי, קשיא לן :

מי אמר רשב"ל הכי?

והא איתמר : צפורי מצורע מאימתי נאסרין?

רבי יוחנן אמר : משעת שחיטה ;

ורשב"ל אמר : משעת לקיחה.

ואמרין : מ"ט דרבי שמעון בן לקיש? גמר – "קיחה" "קיחה" מעגלה ערופה?

אלא, אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן : עגלה ערופה אינה משנה.

מתני' :

שנים שלקחו פרה ובנה, איזה שלקח ראשון - ישחוט ראשון ;
ואם קדם השני – זכה.

גמ' :

אמר רב יוסף : לענין דינא - תנן.

תנא : אם קדם השני - הרי זה זריז ונשכר. זריז - דלא עבד איסורא, ונשכר - דקאכיל
בשרא.

מתני' :

שחט פרה ואח"כ שני בניה - סופג שמונים.

שחט שני בניה ואחר כך שחטה - סופג את הארבעים.

שחטה, ואת בתה, ואת בת בתה - סופג שמונים.

שחטה, ואת בת בתה, ואחר כך שחט בתה - סופג את הארבעים.

סומכוס אומר משום רבי מאיר : סופג שמונים.

גמ' :

אמאי? – (ויקרא כב, כת) "אותו ואת בנו" - אמר רחמנא, ולא : בנו ואותו?

לא ס"ד, דתניא :

"אותו ואת בנו" - אין לי אלא אותו ואת בנו, אותו ואת אמו – מניין?

כשהוא אומר : "לא תשחטו" - הרי כאן שנים.

הא כיצד? - אחד השוחט את הפרה ואחד השוחט את אמה, ואחד השוחט את

בנה - שנים האחרונים – חייבין. [פב ע"ב]

האי - מיבעי ליה לגופיה?

א"כ, ליכתוב "לא תשחוט", מאי "לא תשחטו"?

ואכתי, מיבעי ליה, דאי כתב רחמנא "לא תשחוט" - ה"א: חד - אין, תרי - לא, כתב רחמנא - "לא תשחוט" - ואפילו תרי!!
אם כן, לכתוב "לא ישחוט", מאי "לא תשחוט"? - שמע מינה תרתי.

שחטה ואת בת בתה [וכו'] :

א"ל אביי לרב יוסף :

מאי טעמא דסומכוס?

קא סבר סומכוס : אכל שני זיתי חלב בהעלם אחד - חייב שתי חטאות, ובדין הוא דלישמעינן בעלמא, והאי דקא משמע לן בהא - להודיעך כחן דרבנן, דאע"ג דגופין מוחלקין - פטרי רבנן?

או דלמא קסבר סומכוס : אכל שני זיתי חלב בהעלם אחד - אינו חייב אלא אחת, והכא היינו טעמא - הואיל וגופין מוחלקין?

א"ל :

אין, קסבר : אכל שני זיתי חלב בהעלם אחד - חייב שתי חטאות.

ממאי?

מדתנן :

הזורע כלאים כלאים - לוקה.

- מאי לוקה?

אילימא, לוקה אחת - פשיטא? ועוד - מאי "כלאים כלאים"?

אלא פשיטא, ב' מלקיות.

במאי עסקינן?

אילימא, בזה אחר זה ובשתי התראות? - תנינא : נזיר שהיה שותה יין כל היום, אינו חייב אלא אחת. אמרו לו : אל תשתה - והוא שותה, אל תשתה - והוא שותה, חייב על כל אחת ואחת!!

אלא פשיטא, בבת אחת ובהתראה אחת.

מני?

אילימא רבנן דפליגי עליה דסומכוס, השתא ומה התם - דגופין מוחלקין, פטרי רבנן, הכא - לכ"ש?

אלא לאו - סומכוס היא!

לא, לעולם רבנן, ומילתא אגב אורחיה קמ"ל: דאיכא תרי גווני כלאים, ולאפוקי מדרבי יאשיה. דאמר רבי יאשיה: עד שיזרע חטה ושעורה וחרצן במפולת יד. קמ"ל, דכי זרע חטה וחרצן, ושעורה וחרצן, נמי מחייב.

ת"ש:

אכל מזה כזית ומזה כזית, סופג שמונים.

רבי יהודה אומר: אינו סופג אלא מ'.

היכי דמי?

אילימא, בזה אחר זה ובשתי התראות, מ"ט דרבי יהודה? - התראת ספק היא, ושמעינן ליה לרבי יהודה דאמר: התראת ספק, לא שמה התראה. דתניא: הכה את זה וחזר והכה את זה, קלל את זה וחזר וקלל את זה, או שהכה שניהם בבת אחת או שקלל שניהם בבת אחת - חייב. ר' יהודה אומר: בבת אחת - חייב, בזה אחר זה - פטור!!

אלא פשיטא, בבת אחת ובהתראה אחת.

ומאן תנא קמא?

אילימא רבנן דפליגי עליה דסומכוס, השתא ומה התם - דגופין מוחלקין, פטרי רבנן, הכא - לא כל שכן?!

אלא לאו - סומכוס היא!

לא, לעולם בזה אחר זה, ורבנן. והאי תנא סבר לה כאידך תנא דרבי יהודה, דאמר: התראת ספק - שמה התראה.

דתניא: ([שמות יב, ז](#)) "לא תותירו ממנו עד בקר, והנותר ממנו עד בקר באש תשרופו" [פג ע"א] - בא הכתוב ליתן עשה אחר לא תעשה, לומר שאין לוקין עליו - דברי ר' יהודה.

רבי יעקב אומר: לא מן השם הוא זה, אלא משום דה"ל - לאו שאין בו מעשה, וכל לאו שאין בו מעשה - אין לוקין עליו.

ת"ש:

אכל שני גידין משתי ירכות משתי בהמות - סופג שמונים.

רבי יהודה אומר : אינו סופג אלא מ'.

היכי דמי?

אילימא, בזה אחר זה ובשתי התראות? - מ"ט דרבי יהודה דאמר ארבעים ותו לא?

אלא פשיטא, בבת אחת ובחדא התראה.

מאן ת"ק?

אילימא רבנן דפליגי עליה דסומכוס, ומה התם דגופין מוחלקין - פטרי רבנן, הכא - לא כל שכן?!

אלא לאו - סומכוס היא!

לעולם - בזה אחר זה. ודקאמרת - מ"ט דרבי יהודה, כגון : דלית ביה כזית.

דתניא : אכלו ואין בו כזית – חייב. ר' יהודה אומר : עד שיהא בו כזית.

מתני' :

בארבעה פרקים בשנה - המוכר בהמה לחבירו צריך להודיעו : אמה מכרתי לשחוט, בתה מכרתי לשחוט.

ואלו הן :

ערב יום טוב האחרון של חג, וערב יום טוב הראשון של פסח, וערב עצרת, וערב ראש השנה. וכדברי רבי יוסי הגלילי : אף ערב יום הכפורים - בגליל.

אמר רבי יהודה : אימתי, בזמן שאין לו ריוח, אבל יש לו ריוח - אין צריך להודיעו. ומודה רבי יהודה - במוכר את האם לחתן ואת הבת לכלה, שצריך להודיעו. בידוע ששניהם שוחטין ביום אחד.

בארבעה פרקים אלו - משחיטין את הטבח בעל כרחו.

אפילו שור שוה אלף דינרים, ואין לו ללוקח אלא דינר - כופין אותו לשחוט.

לפיכך, אם מת - מת ללוקח.

אבל בשאר ימות השנה - אינו כן.

לפיכך, אם מת - מת למוכר.

גמ':

תנא: אם לא הודיעו, הולך ושוחט - ואינו נמנע.

אמר רבי יהודה: אימתי [וכו']:

למה לי למיתני - את האם לחתן ואת הבת לכלה?

מלתא אגב אורחיה קמשמע לן, דאורח ארעא למטרח בי חתנא טפי מבי כלתא.

בארבעה פרקים אלו [וכו']:

והא לא משך?

אמר רב הונא אמר רב: כשמשך.

אי הכי, אימא סיפא: אבל בשאר ימות השנה אינו כן, לפיכך אם מת - מת למוכר. -

והא משך?!

אמר ר' שמואל בר רב יצחק: לעולם שלא משך, וכגון שזיכה לו על ידי אחר. בארבעה

פרקים אלו - דזכות הוא לו, זכין לאדם שלא בפניו. בשאר ימות השנה - דחוב הוא לו,

אין חבין לאדם שלא בפניו.

רבי אלעזר אומר, אמר רבי יוחנן: בארבעה פרקים אלו - העמידו חכמים דבריהם על

דין תורה. דאמר רבי יוחנן: דבר תורה מעות קונות, ומה טעם אמרו משיכה קונה? -

גזירה שמא יאמר לו - נשרפו חטיך בעליה.

מתני':

(ויקרא כב, כת) "יום אחד" - האמור באותו ואת בנו, היום הולך אחר הלילה.

את זו דרש רבי שמעון בן זומא : נאמר במעשה בראשית – (בראשית א, ה) "יום אחד", ונאמר באותו ואת בנו – "יום אחד", מה יום אחד האמור במעשה בראשית - היום הולך אחר הלילה, אף יום אחד האמור באותו ואת בנו - היום הולך אחר הלילה.

גמ':

ת"ר:

את זו דרש ר"ש בן זומא:

לפי שכל הענין כולו אינו מדבר אלא בקדשים, ובקדשים - לילה הולך אחר היום.

יכול - אף זה כן?

נאמר כאן – "יום אחד", ונאמר במעשה בראשית – "יום אחד". מה יום אחד האמור במעשה בראשית - היום הולך אחר הלילה, אף יום [אחד] האמור באותו ואת בנו - היום הולך אחר הלילה. [פג ע"ב]

רבי אומר: "יום אחד" - יום המיוחד טעון כרוז. מכאן אמרו: בארבעה פרקים בשנה המוכר בהמה לחבירו צריך להודיעו.